

Datum: 15.07.2021

Medij: Novi magazin

Rubrika: Bez naslova

Autori: Dragoljub Selaković

Teme: UJVIDEKI SZINHÁZ / Novosadsko pozorište; Narodno pozorište u Subotici

Napomena:

Površina: 1363

Naslov: Ispušena demokratija!

Strana: 52,53

Kultura > Teatar

Josif Brodski (1940-1996), veliki ruski pesnik i esejista, dobitnik Nobelove nagrade za književnost (1987), jedan je od retkih velikana koji se nakon prinudnog preseljenja iz domovine u SAD, nije priklonio uobičajenom, bespogovornom, veličanju zapadnjačkog načina života (čitaj kapitalizma), izlizanim frazama o slobodi, ljudskim pravima, podjednakim šansama za svakog pojedinca... Takođe, nije prestao da oštro kritikuje staljinizam ali se žestoko protivio beskonačnoj zloupotrebi pojma *demokratija* za koji, ako se malo razgrne, ni njeni tvorci nisu bili baš najsigurniji da li obuhvata i precizno definiše ono za šta su se zalagali.

HAPPY BIRTHDAY: Samo godinu dana nakon preseljenja u *obecanu zemlju*, u *Njujork tajmsu*, 4. marta 1973, povodom dvadeset godina od Staljinove smrti, objavljuje esej pod naslovom *Happy Birthday to you*: "Vizantijska ideja da je svaka vlast od boga, u našoj antireligioznoj državi transformisala se u ideju o sprezi vlasti i prirode, u osećanje njene neizbežnosti, kao četiri godišnja doba... Mene zanima moralni efekat staljinizma, tačnije – onaj pogrom koji je on proizveo u mozgovima mojih sunarodnika i uopšte u svesti ljudi tog stoleća. Jer, sa mog stanovišta, staljinizam je pre svega sistem mišljenja, a tek potom tehnologija vlasti, metod upravljanja. Jer, bojim se, arhaični sistemi mišljenja ne postoje. Bezmalobesno trideset godina zemljom od dvesta milion stanovnika vladao je čovek koga su jedni smatrali zločincem, drugi paranoikom, treći istočnim divljakom koji se u suštini još može prevaspitati – ali sa kojim su i jedni i drugi i treći sedali za isti sto, vodili pregovore, rukovali se. Taj čovek nije znao nijedan strani jezik pa ni ruski, na kom je pisao sa čudovišnim gramatičkim greškama; ali u knjižarama celog sveta mogu se naći njegova sabrana dela koja su za njega pisali drugi ljudi i bili usmrćeni pošto bi obavili taj posao, ili su ostajali u životu iz istog razloga..."

Ispušena de

DEMOKRATIJA Josifa Brodskog; režija Veljko Mićunović; adaptacija Slobodan Obradović i V. Mićunović; dramaturgija S. Obradović; scenografija Marija Kalabić; kostimografija Jelena Stokuća; kompozitorka Irena Popović Dragović; koprodukcija *Beogradsko dramsko pozorište i Novosadsko pozorište / Újvidéki Színház*; igraju Ozren Grabarić, Ivana Nikolić, Gabor Pongo, Tamara Aleksić, Arpad Mesaroš

Piše: Dragoljub Selaković

Sa tim i takvim stavovima iz esejističkog i dramskog opusa Josifa Aleksandroviča Brodskog (je li mu otac, fotograf u sovjetskoj mornarici, slučajno nadenuo ime po Staljinu?) dramaturg (Slobodan Obradović) i reditelj (Veljko Mićunović) uhvatili su se u koštac u *Demokratiji*, čiju smo novosadsku premijeru imali priliku da vidimo 4. juna u *Újvidéki Színházu*. Možemo konstatovati da tandem Obradović / Mićunović sa ovom koprodukcijskom postavkom nastavljaju stazom kojom su krenuli u svojim ranijim projektima pokušavajući da razotkriju tragične posledice koje za sobom ostavlja, *ničim izazvano*, prekratanje volje naroda / demokratije. Dok su se u *Radničkoj hronici (Narodno pozorište / Narodno kazalište / Népszínház* Subotica, po

tekstu Petra Mihajlovića), za koju su ovenčani Sterijinim nagradama na prethodnom Pozorju, bavili životom običnih ljudi i njihovim polaganim propadanjem tokom tranzicije, ovoga puta se bave onima koji kreiraju politiku i njihovim karakterima, savremenom terminologijom bi to nazvali političkim menadžmentom ili upravljačkom strukturom.

VRUĆE - HLADNO: Autorski tim dosledno se pridržavao brehtijanskog koncepta bazirajući se na taktici vruće – hladno. Furiozne fragmente grotesknog prepucavanja kvazipolitičke elite oličene u ministrima opšte prakse, predvođene svemogućim predsednikom, prekidaju pauze u kojima se ova petoglava aždaja dopinguje nikotinom. Ova maštovita aluzija da se ključne stvari rešavaju iza kulisa, na nekim neformalnim mestima, a ne tamo gde bi trebalo, rečito govori da je, beskraino zloupotrebjenom pojmu *Demokratije*, kojim smo svakodnevno bombardovani, odavno istekao rok ili kako bi se to narodski reklo: Demokratija

Datum: 15.07.2021

Medij: Novi magazin

Rubrika: Bez naslova

Autori: Dragoljub Selaković

Teme: UJVIDEKI SZINHAZ / Novosadsko pozorište; Narodno pozorište u Subotici

Napomena:

Površina: 1363

Naslov: Ispušena demokratija!

Strana: 52,53

emokratija!

FOTO: DRAGANA LUDOVICIC / NOVOSADSKO POZORIŠTE

je ispušila! Iskreno rečeno potpisnik ovih redova se, pred kraj predstave, zabrinuo da će pojedini glumcima pozliti od količine popušenih cigareta, da će ne daj Bože doživeti nikotinski šok.

Minimalistička scenografska rešenja Marije Kalabić u skladnoj su korelaciji sa rediteljskim konceptom što se može reći i za kostim Jelene Stokuće. Muzička podloga Irene Popović Dragović, kao i uvek, ukomponovana je u rediteljski prosede s tim što ovog puta dodatni akcent daje dovtljivo korišćenje engleske verzije *Marša na Drinu* u katarzičnoj sceni prilikom izbora himne.

Pored same predstave posebno treba istaći hrabar i inspirativan casting, uključivanje / spajanje, glumaca / umetnika iz tri grada koji su nekad imala mnogo bližnje kontakte što predstavi daje dodatnu težinu jer implicira da smo, i pored svih ružnih dešavanja koja su se u međuvremenu odigrala, ostali povezani te da smo pritisnuti istim ili sličnim problemima i mukama. Pet odličnih glumaca iz tri različite škole (Zagreb,

Beograd i Novi Sad) izuzetno su se dobro uklopili i nadopunjavali rešavajući složene zadatke koje im je nametnuo ovaj zahtevan projekat. Mišljenja smo da je to sigurno najvredniji deo ove priče koji na najbolji način razbija predrasude i pokazuje da nametnute ili delegirane podele koje su ostavile strašne posledice u protekle tri decenije mogu da se prevaziđu uz kvalitetan rad, kolegijalnost, poštovanje, nesebično zalaganje i naravno malo dobre volje.

NAJSVETLIJI DEO PREDSTAVE - GLUMCI:

Ženski deo ansambla, glumice *Beogradskog dramskog pozorišta*, poznatije po zapaženim televizijskim ostvarenjima, Ivana Nikolić (*Ubice mog oca*, *Sinđelići*, *Žigosani u reketu*) i Tamara Aleksić (*Aleksandar od Jugoslavije*, *Santa Marija della salute*), pokazao je da su pored filmskog formata veoma dobro ispekle zanat i na daskama koje život znače. Pored odlično ispunjenih glumačkih zadataka ove furiozne glumice poseban utisak ostavile su izuzetnim vokalnim sposobno-

DEMOKRATIJA:
Izvitoperena,
zloupotrebljena,
višestruko
silovana i gnevna

stima dok smo, sa druge strane, ubeđeni da bi svaki aktuelni političar oberučke u svoj tim uvrstio takvu ministarku kulture i šeficu kabineta.

Ozrena Grabarića (DK *Gavella*, Zagreb) ovdašnja publika videla je u nekoliko gostovanja hrvatskih kazališta ali se prvi put susrećemo sa ovim sjajnim glumcem u ulozi predsednika jedne nama veoma prepoznatljive države koja neodoljivo podseća na ovu u kojoj, igrom slučajaja, živimo. Svojom upečatljivom pojavnošću i suptilnim glumačkim umećem Grabarić kao da diriguje dobro uigranim orkestrom koji precizno svira po zahtevnoj partituri.

U glumačke sposobnosti Arpada Mesaroša i Gabora Ponga novosadska publika imala je prilike da se uveri u nekoliko poslednjih sezona s tim što je dragoceno da smo ovoga puta imali priliku da se uverimo da se izuzetno dobro nose i sa akcentima srpskog jezika na kome retko imaju priliku da igraju. Sve u svemu još jednom moramo naglasiti da je glumački ansambel najsvetliji deo ove predstave.

Možda će autorskom timu neki kritičari zameriti da je ovakvo tumačenje *Demokratije* politički pamflet koji postavlja pitanja a ne daje odgovore, ali suština pozorišta jeste u tome da postavlja pitanja i ukazuje na probleme a neko drugi je taj koji bi trebao da odgovara, rešava probleme a ne da zloupotrebljava položaj. "Ako predsednici ne mogu da to rade sa svojim ženama, oni to rade sa svojim zemljama", jedna je od poruka koju je iza sebe ostavio Josif Brodski, a dobrim delom se odnosi na *Demokratiju*, čini se i na naše okruženje, pogotovo ako neke *velike čike* uporno pokušavaju da nasilno instaliraju nešto što se po njihovom mišljenju naziva demokratija, uz pomoć, postojeće vladajuće strukture neke male, ekonomski zavisne države. Savremeni vladari su izgleda, za razliku od širokih narodnih masa, savladali lekciju i ne bore se protiv demokratije oružjem već manipulacijom. Po rečima reditelja demokratija je "izvitoperena, zloupotrebljena, višestruko silovana i gnevna".

